

KAZIMIERZ OBODYŃSKI

Wydział Wychowania Fizycznego, Uniwersytet Rzeszowski (Poland)

Refleksje i dokumentacja fotograficzna z pięciu konferencji EASS (od Wiednia do Bledu) / Reflections and photographic records of five EASS conferences (from Vienna to Bled)

Submission: 12.12.2008, acceptance: 18.12.2008

Słowa kluczowe: socjologia sportu, EASS, konferencje

European Association for Sociology of Sport (EASS) zostało powołane przez przedstawicieli nauk społecznych i w szczególności socjologów sportu z Europy Środkowej w Wiedniu w 2001 roku. Dotychczas odbyło się pięć kongresów i konferencji naukowych tej organizacji – w Wiedniu (2002), Rzeszowie i Łańcucie (2004), Jyväskylä (2006), Münster (2007) i w słoweńskim Bledzie (2008). Autor przedstawia z polskiej i rzeszowskiej perspektywy zdjęcia oraz wspomnienie kolejnych wydarzeń. Całość kończą refleksja i konkluzje.

Powstanie i działalność EASS

Bardzo ważną rolę w powstaniu *International Sociology of Sport Association (ISSA)* i umacnianiu jej pozycji odegrali polscy socjologowie sportu – profesorowie Andrzej Wohl i Zbigniew Krawczyk [Obodyński, Cynarski 2000; Obodyński 2001]. W ISSA dominującą pozycję uzyskiwała jednak socjologia anglosaska i azjatycka, przy pewnej marginalizacji roli europejskiej socjologii sportu. Zjawisko to wiązało się z niewielkim i zainteresowaniem społecznymi problemami sportu w Europie oraz koncentracją uwagi na często zupełnie obcych europejskim socjologom sportu zagadnieniom badawczym i podejściom teoretycznym. Konsekwencją tego stanu rzeczy było drastyczne ograniczenie liczby publikacji z Europy w kwartalniku ISSA – „*International Review for the Sociology of Sport*” (IRSS) oraz bardzo słaba reprezentacja europejska (poza Wielką Brytanią) we władzach tej organizacji. Było to odbierane tym bardziej negatywnie ze względu na europejskie korzenie tego stowarzyszenia. „IRSS” wydawane było przecież przez szereg lat właśnie w Warszawie pod opieką A. Wohla. Niestety, polski wkład do socjologii sportu nie zawsze był postrzegany i doceniany [Cynarski 2001].

Na skutek tego typu uwarunkowań, z inicjatywy Otmara Weissa odbyło się w Wiedniu w dniach 16–17 listopada 2001 r. spotkanie elity europejskich socjologów sportu i reprezentantów humanistycznego ujęcia badań kultury fizycznej, którego „celem było stworzenie organizacji socjologii sportu reprezentującej interesy socjologów z Europy. Uczestnikami spotkania byli Georg Anders z Niemiec, Mait Arvisto z Estonii, Gyongyi Szabo-Földesi z Węgier, Jerzy Kosiewicz, Zbigniew Krawczyk, Michał Lenartowicz z Polski (AWF Warszawa), Joachim Mrazek z Niemiec oraz gospodarz – Otmara Weiss z Wiednia. Program spotkania przewidywał omówienie ogólnej sytuacji europejskiej socjologii sportu oraz wspomnianych we wstępie uwarunkowań funkcjonowania ISSA, dyskusję nad formalnymi podstawami funkcjonowania przyszłego europejskiego stowarzyszenia socjologii sportu (statut, zarząd, członkostwo), kwestię publikacji pisma stowarzyszenia oraz pierwszy kongres stowarzyszenia” [Lenartowicz 2001].

Ustalona została nazwa stowarzyszenia: *European Association for Sociology of Sport*. Wybrana została rada założycielska w składzie: Otmara Weiss – prezydent, Jerzy Kosiewicz – wiceprezydent, Georg Anders – sekretarz generalny. Członkami-założycielami zostali wszyscy uczestnicy wiedeńskiego spotkania. Zadaniem ustanowionej na okres dwóch lat rady miały być prace nad konstytuowaniem rozwoju EASS, stworzeniem pierwszych oficjalnych wersji statusu oraz współpraca z innymi organizacjami zrzeszającymi socjologów sportu (w tym głównie z ISSA). Zadecydowano o wydawa-

niu pisma EASS pod tytułem „Sport and Society. Journal of EASS”¹. Szeroko sformułowany tytuł nowego periodyku miał zachęcić do publikowania w nim nie tylko socjologów sportu, ale również przedstawicieli innych nauk społecznych (nie tylko europejskich), których zainteresowania badawcze skupiają się na sporcie lub kulturze fizycznej. Ustalono, że pierwsza konferencja EASS odbędzie się na przełomie maja i czerwca 2002 r. w Wiedniu. Jej tematem przewodnim będzie integracja europejska i sport, a uczestnictwo w kongresie związane będzie z przystąpieniem do EASS oraz formalnym wyborem władz stowarzyszenia, akceptacją statutu itd.

Bardzo istotne jest podkreślenie, że inicjatywę utworzenia EASS poparła większość najbardziej znanych europejskich socjologów sportu, w tym nieobecni na spotkaniu w Wiedniu K. Heineman z Niemiec, N. Puig z Hiszpanii i P. Vuolle z Finlandii. Nowe stowarzyszenie zamierza również ściśle współpracować z ISSA (którego członkami są w większości obecni w Wiedniu założyciele EASS), która w swoim statucie (Artykuł 2, punkt 2.8) zachęca i ma za zadanie wspomagać tworzenie regionalnych organizacji socjologów sportu reprezentujących lepiej regionalne lub lokalne interesy [Lenartowicz 2001]. Zwrócono uwagę, że nowa organizacja umożliwi kontynuację i rozwój pięknych tradycji europejskiej socjologii sportu, będąc jednocześnie kolejnym ogniwem integracji europejskiej i forum prezentacji badań społecznych nad sportem.

Jak wynika ze statutu, celem EASS jest „promocja nauk społecznych i badań społecznych w sporcie na poziomie europejskim”. Jako ‘sport’ rozumiane są tutaj wszelkie formy ludzkiego ruchu uprawiane dla fizycznej sprawności lub mentalnego dobrostanu, dla względów towarzyskich lub rezultatów sportowych na wszystkich poziomach (Artykuł 1, punkt 1.1 [Statutes...]). Jest znakomitym rozwiązaniem, że formuła EASS nie zamyka się na samych tylko socjologów, lecz przyjmuje szerszy kontekst nauk humanistycznych i społecznych, odnoszonych do kultury fizycznej. Toteż stowarzyszenie to skupia także socjologizujących przedstawicieli nauk o kulturze fizycznej, wysokiej klasy pedagogów edukacji fizycznej (jak A. Pawłucki), reprezentantów filozofii kultury fizycznej, teoretyków i praktyków wychowania fizycznego i sportu [Cynarski, Obodyński 2007].

1st Conference: “European Integration and Sport” – in Vienna, 30.05. – 2.06.2000

Pod hasłem „Europejska integracja i sport” w dniach 30 maja – 2 czerwca 2002 r. odbyła się w Wiedniu pierwsza konferencja Europejskiego Stowarzyszenia Socjologii Sportu. Według komunikatu EASS, intencją organizatorów konferencji naukowej było zainicjowanie dyskusji o pojawieniu się w Europie nowej społecznej struktury i o drodze, w której sport – podlegający zmianom w etyce, polityce, ekonomii, organizacji i legislacji prawnej – może jednak uczestniczyć w dążeniu do integracji poprzez swój potencjał komunikacyjny.

Uczestników gościł hotel zamku „Schloss Wilhelminenberg”, górujący nad stolicą Austrii, toteż z balkonu można było podziwiać panoramę miasta. Co znamienne, wśród zebranych najliczniejszą grupę stanowiła reprezentacja polska (12 osób na ok. 60 uczestników kongresu) [Cynarski, Obodyński 2003].

30 maja miały miejsce rejestracja i zakwaterowanie uczestników, a następnie ceremonia otwarcia kongresu. Ceremonii przewodniczył prof. Wolfgang Schulz. Kolejno wystąpili O. Weiss (prezydent EASS), W. Greisenegger (dziekan wydziału nauk o człowieku i społeczeństwie Uniwersytetu Wiedeńskiego), przedstawiciele austriackich ministerstw Usług Publicznych i Sportu, oraz Edukacji, Nauki i Kultury. Artystyczny pokaz gimnastyczno-taneczny, przygotowany przez prof. S. Munzar, wykonały studentki wydziału nauk o sporcie z wiedeńskiego uniwersytetu. Ten ośmioaktowy występ stanowił wstęp do bogatego programu kulturalnego kongresu. Wreszcie kluczowy wykład wprowadzający nt. „Społeczna integracja a sport – europejska perspektywa” wygłosił prof. Heinemann (Uniwersytet w Hamburgu).

W piątek 31 maja pierwszą sesję poprowadził prof. Zbigniew Krawczyk w towarzystwie prof. G. Szabo-Földesi z Węgier. M. Arvisto przedstawił referat: „W drodze do europejskiej rodziny sportu”. Drugie i trzecie wystąpienie były autorstwa tercetu J. Mrazek (Niemcy), I. Bykhovskaya (Rosja) i L. Fialova (Czechy), a dotyczyły problemów indywidualizacji i tożsamości. Po przerwie sesję II poprowadził prof. Andrzej Pawłucki (AWF Gdańsk) wraz z I. Harmann-

¹ Ostatecznie zaistniało pod nazwą „European Journal for Sport and Society” (EJSS).

Tews. S. Marivoet (Portugalia) przedstawiła swe etyczne refleksje dotyczące sportu, ujmując go w jego politycznych i ideologicznych uwarunkowaniach. Określiła sport jako formę homocentrycznego uniwersalizmu i stwierdziła, że od *sacrum* i 'parasacrum' zmierza on do formy niesakralnej. K. Heinemann sprostował w swej uwadze, że nie tyle polityka, ile rynek wpływają na zmiany współczesnego sportu. Związki pomiędzy sportem a *sacrum* szerzej wyjaśnił w swym znakomitym wystąpieniu Z. Krawczyk. Koreferatem, korespondującym z poprzednim i także stanowiącym pogłębioną refleksję humanistyczną (w perspektywie filozoficznej i religijnej) był interesujący tekst Jerzego Kosiewicza (także AWF Warszawa), pt. „Igrzyska olimpijskie z perspektywy religijnej i filozoficznej koncepcji ciała”. W komentarzu A. Pawłucki zapytał „co jest podstawą aksjologii neoolimpijskiej, bo 'kultura chrześcijańska' na pewno nie”. Uwagę Heine-manna o związku filozofii sportu z procesem indywidualizacji społeczeństwa, Kosiewicz określił jako hipotezę najwyższego poziomu.

Sesję III poprowadzili J. Kosiewicz oraz G. Norden (Austria). Szczególnie interesujący wydaje się zaprezentowany tu referat A. Ewiakowej (Słowacja): „Motywacja słowackich kobiet do uczestnictwa w sporcie”. Wystąpienie dotyczyło współczesnych modeli aktywności i ról społecznych. IV sesja, poprowadzona przez G. Andersa (Niemcy) i I. Bykhovską (Rosja), przewidywała kolejnych pięć wystąpień, w tym dwa polskie: M. Lenartowicza i S. Wanata (AWF Warszawa). Pierwszy z wymienionych porównywał uczestnictwo Polaków i Holendrów w sporcie dla wszystkich, drugi zaś zaprezentował opinie młodzieży dotyczące przemocy – rezultat przeprowadzonych badań. I. Hartmann-Tews przedstawiła problem kobiecej inkluzji w sporcie i tzw. 'gender problem' w powiązaniu z wyczynem. O kobiecym futbolu w Austrii mówił M. Marschik, stwierdzając 'feminizację sportu' i obecność wśród chuliganów 10–15% kobiet.

Wieczorem miało miejsce zebranie VIP-ów EASS – konferencja dotycząca programu dalszych działań tego rozwijającego się prężnie stowarzyszenia. Obecni byli członkowie zarządu i zaproszeni goście – z Polski łącznie aż pięć osób: Z. Krawczyk, J. Kosiewicz, K. Obodyński, M. Lenartowicz i W.J. Cynarski. Obodyński zgłosił wniosek, że podejmuje się organizacji II Konferencji EASS w Rzeszowie i Łąncucie. Zarząd przyjął tę propozycję. Ustalono, że dwa lata później trzeci kongres odbędzie się w Jyväskylä (Finlandia).

W sobotę 1 czerwca pierwszą sesję poprowadzili profesorowie Nuria Puig (Hiszpania) i Kurt Weis (Niemcy). W sesji tej wystąpiło dwóch Polaków z AWF w Warszawie. A. Smoleń analizował znaczenie zasad uczestnictwa i zawodów sportowych w kontekście integracji europejskiej. J. Mosz pojął kwestię estetyki sportu – czy jest to opis rzeczywistości. Oprócz estetyki piękna bardzo ważny jest w sporcie wymiar ekspresji i dramatyzmu. Sport jest przykładem estetyki rzeczywistości, w którym doniosłą rolę odgrywają wartości spektatorskie – zwłaszcza dramatyzm.

W drugiej tego dnia, a kolejnej szóstej sesji miały miejsce trzy wystąpienia referatowe autorów polskich. Joanna Femiak (AWF Warszawa) zaprezentowała tekst: „Rola nauczyciela wychowania fizycznego w edukacji dla przyszłości”. Nowy paradygmat wychowania fizycznego wymaga od nauczycieli odpowiedzialności za „wychowanie zdrowotne, integralny rozwój psychofizyczny [wychowanków], należy w programach kształcenia nauczycieli wychowania fizycznego skorzystać z metod i dorobku somatoterapii. Nie można liczyć, że przyszli nauczyciele będą potrafili świadomie współpracować z własnym organizmem i umiejętność tę przekazywać, gdy jedyną gwarancją są ich zainteresowania sportowe”. Wystąpienie Femiak nawiązywało do idei pedagogiki holistycznej A. Szyszko-Bohusza. Andrzej Pawłucki (AWF Gdańsk) wyjaśniał sens sportu i nonsens pojedynczego wyczynu w interpretacji edukacyjnej. Jego zdaniem, sporty ekstremalne charakteryzuje hiper-emocjonalność i deficyt sensu (czyli nonsens), a także 'symbolizm ciała', 'ikaryzm' i 'ograniczony poziom świadomości współczesnego neobarbarzyńcy'. Stanowią fragment niskiej masowej kultury i falsyfikat wartości. Dopiero autentyczna wartość nadaje działaniom sens. Z kolei reprezentujący UR W.J. Cynarski i K. Obodyński zreferowali zagadnienie „Współczesna socjologia i filozofia sportu wobec problematyki społeczno-kulturowej dalekowschodnich sztuk walki na przykładzie piśmiennictwa polsko- i niemieckojęzycznego z lat 1995–2001”. Referat ten był fragmentem dłuższego opracowania, które ukazało się później w monografii EASS [Cynarski, Obodyński 2004]. Sesję tę poprowadzili S. Marivoet i O. Penz.

VII sesja, przeprowadzona pod kierunkiem M. Arvisto (Estonia) i D. Jüttinga (Niemcy), zawierała cztery ostatnie referaty, z których najciekawszy – ale i kontrowersyjny – wydaje się przedstawiony przez O. Weissa rachunek społeczno-ekonomiczny nakładów i kosztów (finansowych i zdrowotnych) na sport. Wiedeński socjolog twierdzi, że wynik jest korzystny dla sportu. Następnie miała miejsce dyskusja panelowa pod hasłem: „Europejska integracja: konsekwencje dla sportu i nauk o sporcie”, którą poprowadzili J. Mrazek (Niemcy) i Ch. Pigeassou (Francja). Przy stole zasiedli G. Anders (Niemcy), R. Leber (Austria), J. Andreou (reprezentant Komisji Europejskiej) i Ch. Prets (członkini Parlamentu Europejskiego). Może szkoda, że zabrakło tu polskich ekspertów. Rozprawiano dość dużo o dopingu, który to temat nie pojawił się w referatach sesyjnych.

Podsumowując, była to impreza bardzo udana zarówno w sensie naukowym, jak i w swej funkcji integrującej środowisko społecznych badaczy sportu i kultury fizycznej. Wśród licznych wystąpień przedstawiciele krajów europejskich (*notabene* obecni byli także Japończycy) mocno zaznaczyli swą obecność przedstawiciele polskiej socjologii kultury fizycznej – uczniowie profesora Zbigniewa Krawczyka (fot. 1). Przegląd aktualnego dorobku europejskich socjologów sportu zrzeszonych w EASS był tutaj bardzo interesujący. Pomimo nieobecności socjologów angielskich, językiem kongresu był oczywiście angielski. Można dodać, że impreza została perfekcyjnie zorganizowana przez O. Weissa i jego współpracowników z Instytutu Sportu Wiedeńskiego Uniwersytetu.

Wszyscy uczestnicy kongresu w Wiedniu uzyskali członkostwo w EASS. W szczególności trójka wybitnych socjologów sportu: Z. Krawczyk, K. Heinemann i M. Arvisto, została nominowana do honorowego członkostwa w tej organizacji. Także jeszcze w tym roku miał się ukazać pierwszy numer *Sport and Society. Journal of EASS*, którego redaktorem naczelnym miał być K.H. Bette (Niemcy), a został D.H. Jütting (Niemcy).

2nd Conference: “Sport Involvement in a Changing Europe” in Rzeszów–Łańcut, 27–30.05.2004

Socjologia sportu, będąca subdyscypliną socjologii kultury, w ostatnich latach rozwija się bardzo dynamicznie. W Polsce prym wiedzie tutaj Katedra Nauk Społecznych AWF w Warszawie, z którą blisko współpracuje rzeszowski Wydział Wychowania Fizycznego UR. Efektem działań zrzeszonych w EASS socjologów, a także filozofów i pedagogów kultury fizycznej, była zorganizowana w Rzeszowie i Łańcucie druga międzynarodowa konferencja tego stowarzyszenia. Konferencję poprzedziło kilka spotkań, konsultacji i sympozjów z władzami EASS [Cynarski 2003a, b, 2004] (fot. 2, 3).

Fot. 2. Spotkanie z Tadeuszem Ferencem – prezydentem Rzeszowa / **Photo 2.** Meeting with the president of Rzeszów, T. Ferenc

Fot. 1. Grupa Polaków obok Opery Narodowej. Konferencja w Wiedniu, 2002 / **Photo 1.** Group of Poles next to National Opera. Vienna Conference 2002

Oficjalne rozpoczęcie konferencji naukowej pod hasłem *Sport Involvement in a Changing Europe* miało miejsce 27 maja w Pałacu Potockich w Łańcucie. Ceremonię otwarcia poprowadził sekretarz generalny EASS dr Georg Anders (Niemcy). Prezydent EASS prof. Otmar Weiss (Austria) przedstawił mowę laudacyjną, ukazując sylwetkę i znakomite osiągnięcia prof. Z. Krawczyka (WSE War-

szawa). Weiss zwrócił uwagę na fakt znaczącej pozycji Polaków w europejskiej socjologii sportu. Fakt ten potwierdza nominacja prof. Krawczyka na pierwszego w historii tej naukowej organizacji Honorowego Członka EASS. Zbigniewowi Krawczykowi wręczono stosowny dyplom z numerem 1. Następnie tenże twórca polskiej szkoły socjologii sportu wygłosił pierwszy wykład plenarny nt. *Sport w zmieniającej się Europie*, otwierający obrady konferencyjne.

Fot. 3. Wieczorna rekreacja konna – prof. Obodyński i prof. Weiss / **Photo 3.** Evening horse recreation – Professors Obodyński and Weiss

Drugi dzień konferencji uczestnicy spędzili w Rzeszowie – głównie w salach Instytutu Socjologii UR na 12 sesjach w prowadzonych równolegle sekcjach tematycznych. Sesja 1 była poświęcona, ogólnie biorąc, filozofii sportu. Prowadzącymi sesję byli ks. prof. S. Kowalczyk (KUL) i prof. R.M. Kalina (AWF Warszawa). Kilkunastuosobowa grupa z Warszawy była na tej sesji reprezentowana przez trójkę referentów: prof. Jerzego Kosiewicza, wiceprezydenta EASS, dr. J. Mosza i dr. P. Rymarczyka. Kosiewicz rozpoczął sesję interesującym referatem nt. relacji antropologii sportu do filozofii społecznej. Kowalczyk omówił główne kierunki filozofii sportu, według własnej, bardzo trafnej klasyfikacji. Pod nieobecność W. Lukiewicza (Białoruś) z referatem wystąpił dr W. Sikorski (Łódź), podejmując zagadnienie związków sportu z problemami sprawności i zdrowia. W dyskusji akcentowano wielopostaciowy i różnorodny (także pod względem aksjologii) charakter współczesnego sportu oraz powiązania sportu z mediami i przemysłem reklamy.

Druga tura naukowych dociekań dotyczyła związków sportu i turystyki z tradycją kulturową. W sesji 6. na prowadzących zostali wyznaczeni prof. Kazimierz Obodyński i dr Bernd Schulze (Niemcy). Schulze poświęcił swój referat pracy wolontariuszy w klubach piłki nożnej. Prof. M. Ponczek (AWF Katowice) i dr J. Chelmecki (Warszawa) przedstawili interesujące opracowania z zakresu historii kultury fizycznej. W.J. Cynarski wygłosił referat o ‘drogach turystycznych’ europejskich sportowców. W dyskusji W. Sikorski przedstawił trafną uwagę o doświadczeniach polskich judoków w konfrontacji z Japończykami i tamtejszą kulturą w kolebce judo – Instytucie Kodokan w Tokio.

Sesję 8., poświęconą agresji i przemocy w sporcie, poprowadzili profesorowie J. Masłowski (Gdańsk) i H. Itkonen (Jyväskylä, Finlandia). Referat Itkonena pt. *Sport, kontrola społeczna, etyka* wzbudził ożywioną dyskusję. M.in. Sikorski wskazał na wielce znaczącą motywację perfekcjonistyczną w sporcie. W drugim referacie autorstwa Janusza Masłowskiego, Marcina Wojtczaka i Joela Muiangi wykazano na gruncie przeprowadzonych badań, że w ponad 90% przypadków agresja w sporcie powodowana jest chęcią odpowiedzi na agresję przeciwnika. Wśród kontaktowych sportów Masłowski wymienił piłę nożną (najwięcej kontuzji), boks, karate.

Największym chyba powodzeniem cieszyła się poprowadzona przez prof. S. Tokarskiego (PAN) i dr Attilę Borbély’ego (Węgry) sesja poświęcona dialogom kulturowym realizowanym na obszarze sportu. Obrady rozpoczął Stanisław Tokarski bardzo ciekawym referatem

Fot. 4. Podczas konferencji w Łańcucie i Rzeszowie, w bibliotece na zamku Potockich / **Photo 4.** Before the conference in Łańcut and Rzeszów, in library in the Potocki castle

o westernizacji, easternizacji i ekstremalizacji sportu. Część wystąpienia dotyczyła sportów walki, część sportów ekstremalnych. Zdaniem Sikorskiego tzw. sporty ekstremalne są formą rekreacji, a według prof. Pawłuckiego – ikaryjskim absurdem. Andrzej Pawłucki (AWFiS Gdańsk) poświęcił swe wystąpienie problemowi ‘azjatyzacji’ kultury fizycznej. Borbély omówił proces zmian statusu społecznego sztuk walki na Węgrzech. Ostatni referat w tej sesji, dotyczący etosu filmów sztuk walki i batalistycznych w początku XXI wieku, zaprezentował W.J. Cynarski. Czyż popularność ekranowych herosów nie wynika z potrzeby etosu honoru, męstwa i szlachetności we współczesnym, skomercjalizowanym świecie?

Prowadzącymi pozostałe sesje byli: prof. M. Arvisto (Estonia), prof. P. Vuolle (Finlandia), prof. K. Suomi (Finlandia), dr K. Zieliński (Warszawa), prof. K. Green (UK), prof. A. Pawłucki (Gdańsk), dr S. Smoleń (Warszawa), prof. M. Doupona Topič (Słowenia), dr M. Lenartowicz (Warszawa), dr L. Fialova (Czechy), prof. A. Husting (UK), prof. D. Jütting (Niemcy) i prof. W. Otrębski (Lublin). Tematy sesji dotyczyły m.in. uczestnictwa w sporcie w poszczególnych krajach europejskich, kultury fizycznej kobiet, projektów badań europejskich i nauczania socjologii sportu.

29 maja trzy kolejne sesje plenarne odbyły się na zamku w Łańcucie (fot. 4). Dr J. Mrazek (Niemcy) był prowadzącym 1. sesję, w której wystąpił M. Fonteneau, przedstawiciel UE z Brukseli. W referacie *Jednoczona Europa a sport* zostały przedstawione zwłaszcza rozstrzygnięcia formalno-prawne i francuski projekt promocji sportu. 2. sesję poprowadził prof. Kosiewicz, który przedstawił znakomitego referenta – prof. Gyöngyi Szabó Földesi (Węgry). Pani Szabó Földesi zaprezentowała bardzo interesujący wykład kluczowy nt. *Turystyka i sport dla wszystkich: nowe wyzwania, nowe strategie*. Przewodniczącym 3. sesji plenarnej był prof. Krawczyk, a autorką wykładu kluczowego – prof. Kari Fasting (Norwegia). Wystąpienie poświęcone było bardzo modnemu (i poprawnemu politycznie) kierunkowi ‘gender’ w badaniach socjologicznych dotyczących sportu. Niektóre tezy referentki wzbudziły kontrowersje, sprowokowały pytania i dyskusje.

W efekcie dwuletnich przygotowań odbył się europejski kongres i konferencja – spotkanie naukowe najlepszych specjalistów z Polski i wybitnych socjologów sportu z Europy. Goście zagraniczni, którzy przybyli tu z wielu krajów (od Estonii po Antyle Holenderskie) mieli okazję przedstawić wyniki swoich badań i wymienić poglądy w licznych dyskusjach. Wygłoszono ponad 60 referatów. Wśród materiałów, które otrzymali uczestnicy, było wydawnictwo typu *proceedings* [Cynarski, Kosiewicz, Obodyński 2004], egzemplarz „European Journal of Sport and Society” i wydana w Rzeszowie książka [Kosiewicz, Obodyński 2003], zawierająca wyniki pierwszego etapu międzynarodowych badań. Notabene później ukazały się w Rzeszowie trzy kolejne zbiorowe monografie.

Uczestnicy otrzymali certyfikaty potwierdzające udział w konferencji, które podczas ceremonii zakończenia konferencji wręczyli J. Kosiewicz, K. Obodyński i O. Weiss. Podziękowano uczestnikom, podkreślając wysoki poziom naukowy prezentowanych treści, a także organizatorom – zwłaszcza Obodyńskiemu i Kosiewiczowi. Prof. Weiss zaakcentował wagę odbytej konferencji i jej znaczenie dla rzeszowskiego ośrodka akademickiego, a prof. Kosiewicz zwrócił uwagę na międzynarodowy dialog kulturowy, jako ważny obszar działań EASS. Cieszy fakt, że rzeszowska konferencja uzyskała w środowisku naukowym wysokie oceny [Bomirska 2005; Cynarski 2005a].

3rd Conference: “The Changing Role of Public, Civic and Private Sectors in the Sport Culture” – in Jyväskylä, 2–5.07.2006

Myślą przewodnią zorganizowanej przez Finów konferencji była *zmieniająca się rola sektorów publicznego, społecznego i prywatnego w kulturze sportowej*. Tak też zatytułowano wydawnictwo konferencyjne [Itkonen, McEvoy 2006]. Przewodniczącym Komitetu Naukowego konferencji był Hannu Itkonen. Łącznie w komitecie tym znalazło się siedmiu Finów, prezydent EASS O. Weiss (Austria), wiceprezydent – J. Kosiewicz (Polska), sekretarz generalny G. Anders (Niemcy) oraz H. Eichberg (Dania) i K. Fasting (Norwegia). Przewidziano 120 prezentacji w następujących sekcjach tematycznych: *Sport and Society; Sport, Education and Social Policy; Sport Body and Ethics; Sport, International Co-operation and Tolerance*. Organizatorzy jako główny cel wskazali dyskusję i wymianę doświadczeń oraz nowych pomysłów na polu socjologii sportu.

Na dzień 2 lipca 2006 r. dla przyjeżdżających na kongres uczestników przewidziano w godzinach popołudniowych pokazy i zajęcia rekreacyjne pod nazwą „Fiński sport”. Uczestnicy mieli przede wszystkim zarejestrować się i zakwaterować.

Następnego dnia o godz. 10.00 rozpoczęła się ceremonia otwarcia. Główny organizator – prof. Hannu Itkonen – dokonał oficjalnego rozpoczęcia konferencji witając przybyłych uczestników z Europy i spoza Europy (Indie, Izrael, Japonia, Tajwan). Prezydent EASS Otmar Weiss wyróżnił profesora Maita Arvisto z Tallina tytułem honorowego członka EASS. Dla nieobecnego z powodu choroby estońskiego socjologa dyplom z numerem 2 odebrał blisko z nim współpracujący prof. Pauli Vuolle.

Obrady przewidziane na 3 lipca toczyły się pod hasłem „Sport and Society”. Interesujące były referaty G.S. Földesi (Węgry) dotyczący zmian w poszczególnych sektorach sportu na Węgrzech, oraz dotycząca podobnych zagadnień w odniesieniu do Polski i Wielkiej Brytanii prezentacja J. Żyśko (Warszawa). W sesji poprowadzonej przez Vesa Puuronen (Finlandia) zaprezentowany został referat K. Obodyńskiego i W.J. Cynarskiego (Rzeszów) o barierach rozwoju azjatyckich sztuk walki w Polsce. Wystąpienie spotkało się z zainteresowaniem i sprowokowało merytoryczną dyskusję.

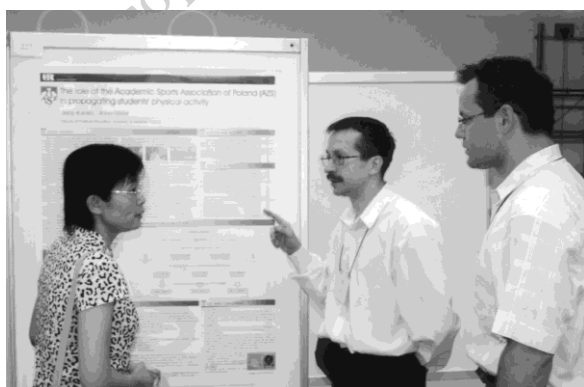
We wtorek 4 lipca ważne dla nauk o sporcie studium pt. *Sport from Anthropological, Social, Methodological and Axiological Perspectives* przedstawił J. Kosiewicz (Warszawa). Edukacji olimpijskiej poświęcił swoje wystąpienie A. Pawłucki (Gdańsk). Były to jedne z nielicznych referatów odnoszących się do wyższych poziomów abstrakcji i ogólności. Ponadto m.in. J.J. Feng (Taiwan) mówił o karierze zawodowej chińskich sportowców, M. Dupona Topic (Słowenia) o identyfikacji Słoweńców ze swoimi sportowymi reprezentantami i budowaniu słoweńskiej narodowej identyfikacji, a J. Kokkonen (Finlandia) – o walorach narodotwórczych sportu na przykładzie Finlandii.

Fot. 5. O. Weiss dziękuje organizatorom II konferencji, Jyväskylä 2006. / **Photo 5.** O. Weiss is thanking the organizers of the 2nd conference, Jyväskylä 2006

Fot. 6. O. Weiss, I. Pawłucka, A. Pawłucki, G. Anders i K. Obodyński – podczas III konferencji / **Photo 6.** O. Weiss, I. Pałucka, A. Pałucki, G. Andres and K. Obodyński – during the 3rd conference

Fot. 7. Sesja plakatu. Prof. Cong Ningli, prof. W.J. Cynarski i mgr J. Kulasa / **Photo 7.** Poster Session. Prof. Cong Ningli and prof. W.J. Cynarski and Mr J. Kulasa

Fot. 8. Rejs statkiem po urokliwym jeziorze podczas konferencji w Jyväskylä / **Photo 8.** Sailing on a charming lake during the conference in Jyväskylä

Wśród zaproszonych wykładawców na uwagę zasługuje wystąpienie Henninga Eichberga. Duński badacz analizował etyczne wyzwania popularnych gier, obszary dominującego rywalizacyjizmu w dziedzinie kultury ruchowej, kwestie obszarów powagi i śmiechu, a także ideologicznych uwikłań kultury sportowej. Wystąpił przeciw poprawności politycznej i triadzie sfer społecznych (wolność, równość, solidarność). Wskazał, że z zasady wolności wynika stosowanie dopingu w sporcie oraz, że egalitaryzm jest absurdem. Ogólnie zaś, zdaniem Eichberga, sfera ludzkiej aktywności ruchowej (rekreacyjnej) „nie jest poważna”. Referent wyraził wątpliwość wobec symbolicznych interpretacji sportu. W dyskusji Andrzej Pawłucki zapytał o moralny sens zwycięstwa w sporcie. Zwrócił uwagę, że „sport nie jest Colloseum”, gdyż nie można zagubić sfery aksjotycznej tej dziedziny kultury.

Następnego dnia także Irina Bykhovskaya (Rosja) podjęła zagadnienie wpływu dominującej ideologii na sport. Przy analizie problemu tolerancji i granic tolerancji stwierdziła, że „nie zawsze i nie wszędzie tolerancja jest rzeczą dobrą”. Dotyczyło to także odniesień do różnych tradycji i wartości Wschodu i Zachodu. Moskiewska badaczka uważa, że „daną kulturę można zrozumieć jedynie w kontekście innych kultur”.

Jedną z patologii sportu, jaką jest jego upolitycznienie, podał w swym referacie Satoshi Shimizu (Tsukuba, Japonia). Dokonał on falsyfikacji poglądów Huizingi i Callois twierdzących, że sport jest „poza codziennością”. Udokumentował silne powiązania sportu z nacjonalizmem, kapitalizmem, aktualnymi wydarzeniami i zaszłościami historycznymi. Rzeczywistość sportu jest bardziej powiązana z ekonomią i polityką, niż ze sferą *sacrum* i wartości wyższych.

4 lipca odbyło się Walne Zebranie EASS poświęcone zmianom w statucie, wyborom nowych władz i ustaleniom dalszych działań stowarzyszenia. Prowadzący zebranie O. Weiss stwierdził postępujący rozwój socjologii sportu w Europie. Na prezydenta elekta wybrano Georga Andersa (Niemcy), na sekretarza generalnego – J. Mrazka (Niemcy), na członków nowego zarządu: M. Doponę Topic (Słowenia), H. Itkonena (Finlandia), I. Bykhovskaya (Rosja) i A. Pawłuckiego (Polska).

Zakończenie konferencji miało miejsce wieczorem 5 lipca w miejskim teatrze i ratuszu. Podziękowano organizatorom, wręczając im pamiątkowe gadżety. Ponadto O. Weiss jako lider EASS przekazał na ręce K. Obodyńskiego i J. Kosiewicza podziękowanie (pamiątkową tabliczkę i dyplom) dla Uniwersytetu Rzeszowskiego za zorganizowanie drugiej konferencji (fot. 5–8).

Zorganizowana przez Finów konferencja stała na dobrym poziomie i była dość sprawnie zorganizowana. Także cel konferencji został niewątpliwie osiągnięty. Najliczniejszą, obok Finów, grupę czynnych uczestników konferencji stanowili Polacy. Było to 11 osób reprezentujących uczelnie i wydziały wychowania fizycznego z Warszawy (2), Gdańska (2), Poznania (2) i Rzeszowa (5).

Ustalono, że kolejne kongresy i konferencje odbędą się w Münster (Niemcy), następnie w Słowenii (2008) i we Włoszech (2009). Tak więc cykl dwuletni zamieniony został na coroczny. Może to wynikać z rozwoju EASS i samej socjologii sportu w Europie.

4th EASS Conference in Münster²

W Münster – niedużym, urokliwym uniwersyteckim mieście Westfalii – odbyła się w terminie 31.05. – 3.06.2007 r., czwarta konferencja EASS. W tym roku głównym motywem tematycznym był „Local Sport in Europe”. Jednak duża liczba uczestników z ponad 40 krajów świata zdecydowała, że obrady konferencyjne dotyczyły nie tylko sportu europejskiego, ale też problemów występujących w obydwu Amerykach bądź w Azji i Australii.

Organizatorem konferencji był (instytucjonalnie) Westfälische Wilhelms-Universität Münster, Fachbereich Psychologie und Sportwissenschaft, Institut für Sportkultur und Weiterbildung oraz EASS. Przedsięwzięciu patronowało wydawane tu pismo „European Journal for Sport and Society“ (EJSS, oficjalne pismo EASS), którego redaktorem naczelnym jest Dieter H. Jütting. Prof. Jütting – kierownik wymienionego wyżej Instytutu – był także członkiem Komitetu Naukowego i liderem Komitetu Organizacyjnego Konferencji.

² Na podstawie opracowania [Cynarski 2008] zrealizowanego w ramach badań statutowych: „Dialogi kulturowe na wybranych obszarach aktywności psychofizycznej” profesora Wojciecha J. Cynarskiego i jego tematu badań własnych: „Współczesne problemy socjologii kultury fizycznej” (Wydział Wychowania Fizycznego UR).

Celem konferencji była refleksja nad lokalną aktywnością sportową, podobieństwa i różnice lokalnego sportu w Europie, problemy tegoż na różnych poziomach ogólności oraz oczywiście forum wymiany poglądów [por.: www.eass2007.de].

Program przewidywał 4-dniowe obrady w terminie 31 maja – 3 czerwca 2007 r. Miejszem obrad był budynek Stadtweinhauś w centrum miasta. Zaplanowano łącznie cztery wykłady kluczowe, prezentację 150 zgłoszonych referatów w 32 sesjach tematycznych oraz dyskusję panelową.

Program naukowy konferencji

Po oficjalnym otwarciu, którego dokonał prezydent stowarzyszenia Otmar Weiss, obrady rozpoczął wykład Gertrudy Pfister, przewodniczącej ISSA. Autorka ta porównała funkcjonowanie sportu europejskiego (na przykładzie Danii) i amerykańskiego (USA).

Drugiego dnia referat kluczowy *Local sport activity and sport facilities* wygłosił Horst Hübner. Następnie trzeba było wybierać wśród równolegle przebiegających sesji i najbardziej interesujących tematów. Umożliwiał to sztywny, minutowy program wystąpień referatowych, przestrzegany przez większość prowadzących – przewodniczących sesji.

Wśród sesji równoległych 1 sesja B poświęcona była relacjom „Sport a media”. Tutaj przedstawiono trzy wystąpienia. Referat o symbolice i wizualizacji kultury fizycznej w ZSRR i dzisiejszej Rosji przedstawiła I. Bykovskaya z Rosji. S. Ismer (Niemcy) mówił o mediach, władzy i emocjach. Z kolei K. Wickman ze Szwecji poświęciła swój tekst pełno- i niepełnosprawności w dyskursie mediów sportowych. Sesję zakończyła merytoryczna dyskusja.

Po przerwie na lunch Andrzej Pawłucki poprowadził sesję C nt. *Top-level sport I*. S. Bergant z Austrii referowała tutaj temat tożsamości i motywacji zawodników tego kraju. Tematem wystąpienia P. Augestad (Norwegia) było *The expert's work of blessing in elite sport*. M. Lenartowicz (Polska) przedstawił wstępne wyniki badań zespołu z Zakładu Socjologii AWF w Warszawie dotyczących socjalizacji i motywacji reprezentantów Polski z kilku dyscyplin. Z kolei S. Marivoet (Portugalia) przedstawiła swą socjologiczną refleksję po portugalskim UEFA Euro 2004.

W trzeciej tego dnia sesji D („Kluby sportowe”) przewidzianej na godziny 16.30–18.00 zaprezentowano wszystkie z pięciu zaplanowanych referatów. Kolejne ciekawe wystąpienia były udziałem N. Halla (Australia), H. Ebishimy (Japonia), S. Nagel (Niemcy), Ch. Stone'a (UK) i B.J. Pavelki (Finlandia). Poruszono wymiary edukacyjny i ekonomiczny, aspekty transformacji i kultury organizacji w działalności klubów.

Niestety – nie pojawił się Mait Arvisto, przewidziany jako autor wystąpienia w porannej sesji plenarnej 2 czerwca. Obrady rozpoczęły się więc w sesjach równoległych. W sesji C („Polityka sportu publicznego”) swe prace przedstawili kolejno J. Żyśko (Polska), M. Stanek (Czechy), R.J. Sonoda (Brazylia) i I. Slapickova (Czechy). Szczególnie interesujące było porównanie zmian w sektorze sportu w Polsce i Wielkiej Brytanii ukazane przez Żyśko i analiza polityki dla sportu i czasu wolnego na terenie stanu Paraná – wyniki badań zespołu brazylijskiego.

Po przerwie wybór sesji był szczególnie trudny pomiędzy historią sportu (sesja A), *Top-level sport II* (- B), *Sociology of football* (- C) a *Sport as a social field* (- D). W.J. Cynarski wybrał referaty: *A qualitative study into the development of capital in amateur and professional boxing* Johna Fultona (UK) z sesji D, z interesującą refleksją na temat *body capital* (Fulton rozwija koncepcję Bourdieu dotyczącą ludzkiego kapitału) oraz *Ages and transformations of sports culture in an industrial town* H. Itkonena (Finlandia) i referat pewnego włoskiego badacza politycznych barier rozwoju azjatyckich sztuk walki – z sesji A.

W kolejnej serii sesji tego dnia do najbardziej interesujących prezentacji (subiektywnie oceniając) zaliczyć można: *Doping in recreational sport* I. Slapickovej z Czech i *Violence in sports* jej rodaka A. Sekota (sesja A), a także *Glocalization and de-territorialization: post-territorial sport* P. Russo (Włochy, w sesji D). Slapickova opisała problem na przykładzie body buildingu. Sekot ukazał obraz dzisiejszego sportu z jego immanentną agresją i przemocą. Russo z kolei oceniał dzisiejszy sport z perspektywy teorii globalizacji. Szkoda, że nie pojawili się na konferencji przewidziani programem Nicola Porro z Włoch i Marizabel Kowalski z Brazylii, którzy mieli mówić odpowiednio o skandalach gwiazd piłki nożnej i społecznym *image* sportowego ciała.

Niedziela 3 czerwca rozpoczęła się od interesującego wykładu Fabiena Ohla z Lozanny (Szwajcaria) nt. „Local sport between identity and economy”. Szczególnie ciekawe było określenie przez referenta ekonomii jako zespołu społecznych przekonań (*social beliefs*). W tym kontekście autor ten próbował także zdefiniować „lokalny sport”, pojęcie tożsamości etc.

Podczas, gdy w sesji A („*Sport and ethics II*”) występowali polscy profesorowie Jerzy Kosiewicz (*Aggression behaviour in sport*) i Andrzej Pawłucki (*The sense of the Olympic sport act*), w sesji C (*Local sport and theory*) prowadzonej przez Johna Fulтона występował W.J. Cynarski, prezentując pracę *The symbolic dimension of Japanese budo* (autorstwa W.J. Cynarskiego i K. Obołyńskiego). Wyniki badań zespołu brazylijskiego przedstawił tu Ricardo J. Sonoda

Fot. 9. Przyjaciele z EASS: W.J. Cynarski, R.J. Sonoda, dr Barboza Kulkanti / **Photo 9.** Friends of EASS: W.J. Cynarski, R.J. Sonoda, dr Barboza Kulkanti (photo R.J. Sonoda)

(fot. 9), referując zagadnienie *Sport and violence: a study by the figurational theory*. W dyskusji padły liczne pytania i odnotowano kilka ciekawszych głosów – np. H. Ebishimy o dzisiejszych politycznych konotacjach starych symboli pochodzących z kultury samurajskiej.

W równoległych sesjach popołudniowych połączono – z racji nieobecności części referentów – sesje A i C oraz sesje B i D. Sesję A-C poprowadził J. Kosiewicz. Zostały tu przedstawione trzy prezentacje. Ch. Van Tyckom (Belgia) przedstawiła wyniki badań, z których wynika, że „post-national identity” w Europie jest fikcją. S. Üstüntaş (Turcja) wskazał na zmiany w konsumpcji czasu wolnego i aktywności na tym obszarze na przykładzie jednej z tureckich prowincji. Wreszcie B. Vanreusel (Belgia) przedstawił udział sportu, na przykładzie rajdu „Ronde van Vlaanderen”, w walce o narodową tożsamość i w obronie lokalnej społeczności przed globalizacją.

Podsumowaniem programu naukowego była dyskusja panelowa nt. *Local sport in Europe: new challenges – new ethics?*. W dyskusji tej, prowadzonej przez O. Weissa, uczestniczyli: J. Fischer (Head of the Federal Institute for Sport Science), dr K. Koukouris (Grecja), prof. M. Krüger (University of Münster), prof. A. Pawłucki (AWFiS Gdańsk), A. Sekot (Czechy) oraz W. Stürmann (Head of the Department of Sports in the Ministry of the Interior of North Rhine-Westphalia). Doszło do wymiany poglądów i różnych (niekiedy rozbieżnych) ocen dzisiejszego, europejskiego sportu.

Podczas zakończenia konferencji Jerzy Kosiewicz otrzymał pamiątkowe tabliczki i dyplomy honorowe dla nieobecnych profesorów Zbigniewa Krawczyka i Maita Arvisto, honorowych członków EASS.

Podsumowanie

W obradach uczestniczyło 130 referentów, co wraz z zaproszonymi gośćmi dało liczbę 160 uczestników. Obok najliczniejszej grupy badaczy z Niemiec, także liczną 11-osobową grupę stanowili Japończycy. Osiem osób reprezentowało środowisko polskich humanistów kultury fizycznej. Oczywiście, oprócz programu naukowego organizatorzy zapewnili ciekawy program społeczny, obejmujący m.in. zwiedzanie skansenu i sympatyczny „Wieczór Westfalski”.

Uczestnicy otrzymali, jak na razie (powinna ukazać się jeszcze grubsza publikacja wybranych, pełnych tekstów prac), *Abstract Book* z krótkimi streszczeniami nadesłanych prac, uporządkowanymi tematycznie według ustalonego programu konferencji.

Münster stało się na tych kilka dni europejską stolicą socjologii sportu. Można zaryzykować twierdzenie, że IV Konferencja EASS była ważnym historycznie wydarzeniem dla dziedziny, jaką jest socjologia sportu. Założone przez organizatorów cele konferencji zostały zrealizowane przy jednocześnie dobrej sprawności organizacyjnej [Cynarski 2008].

5th EASS Conference in Bled (Slovenia)

W terminie 22–24 maja 2008 r. słoweński Bled był miejscem obrad piątej konferencji European Association for Sociology of Sport (EASS). Ta piąta już konferencja Europejskiego Stowarzyszenia dla Socjologii Sportu odbyła się pod hasłem „Sport, Kultura i Społeczeństwo”. Tak ogólny temat umożliwiał wypowiedzi na wszelkie zagadnienia związane z socjologią sportu oraz z szeregu zagadnień z dziedzin pokrewnych. Komitet Naukowy stanowili: prof. dr Georg Anders (Niemcy), prof. dr Paul De Knop (Belgia), prof. dr Mojca Doupona Topič (Słowenia), prof. dr hab. Dieter H. Jütting (Niemcy), prof. dr hab. Jerzy Kosiewicz (Polska), dr Joachim Mrazek (Niemcy), prof. dr hab. Andrzej Pawłucki (Polska) i prof. dr hab. Otmar Weiss (Austria).

Pierwszy, wprowadzający wykład kluczowy wygłosił prof. dr Jay Coakley z Uniwersytetu w Colorado (Colorado Springs, USA): *Sport don't just happen: physical activity and cultural production in neoliberal societies*. Była to jednocześnie ogólna krytyka dzisiejszego społeczeństwa amerykańskiego, jego mentalności i przyjętych wzorów kulturowych. Kolejne dwa referaty kluczowe zaprezentowali profesorowie Gregor Tomc (Uniwersytet w Ljublanie) i Paul De Knop z Brukseli (rektor Uniwersytetu Vrije). Tomc snuł refleksje na temat natury sportu, natomiast De Knop zastanawiał się nad przyczynami osiągnięć sportu holenderskiego i brakiem osiągnięć – belgijskiego.

Wiodącymi tematami omawianej konferencji były: sport i media; przyczyny uczestnictwa w sporcie; sport i polityka – lokalna, narodowa i globalna; organizacja podmiotów sportowych; przedmiot socjologii sportu; sport młodzieży; sport i płeć (gender); ujęcia teoretyczne; sport i turystyka; działalność trenerska; sport a „obywatelskość” i narodowość; sport i zdrowie; elita sportowa; kibice sportu; sport i przemoc. Obrady realizowane były w osobnych sekcjach tematycznych.

Największym powodzeniem cieszyły się referaty dotyczące narodowych i kulturowych uwarunkowań kultury fizycznej. Do najciekawszych można zaliczyć wystąpienia prof. Nicolii Porro z Włoch (*Sports imagery, postmodernity and/or hypermodernity*), prof. Maji Milčinski ze Słowenii (*Self cultivation and the art of positive alienation*) i prof. Sergio Raimondo (*A physical culture of simultaneity: taijiquan and qigong days*). S. Raimondo (Uniwersytet w Cassino) jest notabene aktywnym członkiem Stowarzyszenia Idokan Polska. Także w tej grupie tematycznej zaprezentowana została praca autorów tego sprawozdania pt. *Global sport and sport for all in cross-cultural dialogue* (fot. 10).

Odbyło się walne zebranie i wybory nowego zarządu EASS, który przejmie władzę tego stowarzyszenia za dwa lata. Prezydentem elektem został prof. P. De Knop. Do funkcji sekretarza wybrano prof. A. Pawłuckiego, aktualnego członka zarządu – jedyne z Polski. Za dotychczasową działalność nowy prezydent prof. G. Anders podziękował natomiast ustępującemu prezydentowi – prof. Otmarowi Weissowi oraz wiceprezydentowi EASS – prof. Jerzemu Kosiewiczowi.

Prof. Mojca Doupona Topič, główna organizatorka tej konferencji, zadbała nie tylko o wysoki poziom zakwalifikowanych do prezentacji prac, ale też o kulturalną oprawę tego naukowego wydarzenia (fot. 11). Podczas ceremonii rozpoczęcia i zakończenia konferencji oraz na zamku w Ljublanie uczestnicy mogli podziwiać występy taneczne, baletowe i muzyczne na najwyższym poziomie. Ponadto sam dobór miejsca z widokiem na bajkowe jezioro, ze średnio-

Fot. 10. Podczas sesji referatowej /
Photo 10. During a session

Fot. 11. Bankiet powitalny konferencji w Bledzie /
Photo 11. A welcome party at the conference in Bled

wiecznym zamkiem na skale i kościołem na wyspie, przyczynił się do wyjątkowych doznań estetycznych. Organizatorzy zorganizowali uczestnikom konferencji wycieczkę do Ljubljany (fot. 12), gdzie na zamku zostali oni przyjęci przez rektora miejscowego Uniwersytetu – prof. Andreja Kocijančiča i prezydenta miasta – Zorana Jankowicia. Była więc okazja, by zwiedzić stary rynek, Muzeum sportu, a później także Muzeum pszczelarstwa.

Także i ta konferencja była ważnym wydarzeniem naukowym i imprezą niewątpliwie udaną. EASS zyskał już międzynarodowe uznanie i rangę ważnej naukowej organizacji. Nad jeziorem Bledzkim obradowali socjologowie z Europy, ale także Brazylii, Iranu, Japonii i USA. W konferencji udział wzięło ok. stu osób, w tym 6-osobowa reprezentacja Polski: prof. Jerzy Kosiewicz i dr Piotr Rymarczyk (AWF arszawa), prof. Andrzej Pawłucki i dr Irena Pawłucka (AWFiS Gdańsk) oraz autorzy komunikatu (UR). Obrady stały na wysokim poziomie. Oprócz wymiany poglądów i zapoznania się z wynikami najnowszych badań, była to także okazja do zacieśnienia kontaktów i wytyczenia dalszych etapów współpracy naukowej i dydaktycznej [Obodyński, Cynarski 2008].

Refleksje i konkluzje

Trudno przecenić dorobek naukowy EASS w dziedzinie socjologii sportu, czy także dla humanistycznej teorii sportu i społecznej refleksji o sporcie. Jerzy Kosiewicz w swym artykule pt. *Socjologia sportu w Europie – perspektywa historyczna i badawcza* akcentuje dokonania ludzi zrzeszonych w EASS [Kosiewicz 2008]. Nie uwzględnia jednak osiągnięć instytucji (i działających w niej ludzi), jaką jest Rocznik Naukowy „Idō – Ruch dla Kultury / Movement for Culture”, w którego Radach – Redakcyjnej i Naukowej – skupieni są wybitni socjologowie sportu z kilku krajów [Cynarski 2005b]. Pismo to, staraniem Wojciecha J. Cynarskiego i zespołu redakcyjnego, od roku 2000 publikuje teksty autorów z wielu krajów świata i instytucji naukowych (od USA po Japonię), a są to treści interesujące i ważne dla nauk społecznych i nauk o kulturze, czy też – i zwłaszcza – dla humanistyki kultury fizycznej. Ponadto należy uwzględnić dorobek innej instytucji – sympozjów salezjańskich i serii wydawniczej salezjańskich monografii, która za sprawą Zbigniewa Dziubińskiego i działaczy Salezjańskiej Organizacji Sportowej RP od kilkunastu lat umożliwia wymianę myśli środowiska humanistów kultury fizycznej, a w tym krajowych socjologów sportu.

Wspomnieć należy jeszcze sympozja czesko-polsko-słowackie, które z inicjatywy B. Hodana, Z. Krawczyka i paru innych osób odbywały się regularnie w Warszawie, Ołomuńcu i Bratysławie, służąc wymianie myśli humanistów (w tym socjologów) z tych trzech krajów. Być może jednak ich formuła wyczerpała się, o czym świadczy odwołanie z braku zgłoszeń sympozjum organizowane go przez prof. Hodana w roku 2008³.

Kolejne konferencje EASS zostały zrealizowane profesjonalnie, stanowiąc sukces organizatorów i uczestników, a jednocześnie stawiając kolejne kroki na drodze rozwoju interesującej nas dziedziny nauki. EASS okazało się stowarzyszeniem zarówno potrzebnym, jak i efektywnym. Dokumentacja zdjęciowa dopełnia obraz kolejnych wydarzeń, uzupełniając opis o świat wrażeń, wyjątkowego klimatu, zwiedzanych miejsc i samych ludzi – uczestników.

Podobne treści mają się ukazać w języku angielskim w osobnym albumowym wydawnictwie, dla historycznej dokumentacji (faktografia) i popularyzacji dokonań ludzi kreujących europejską socjologię sportu.

Fot. 12. Wycieczka do Ljubljany – od lewej prof. Pawłucki, dr Pawłucka i prof. Cynarski / Photo 12. A trip to Ljubljana – Prof. Pawłucki, Dr Pawłucka and Prof. Cynarski

³ Sympozjum to miało odbyć się w Ołomuńcu w terminie 8–9 września 2008 roku, a jego tematem miały być społeczno-kulturowe i filozoficzno-polityczne refleksje o kulturze fizycznej.

BIBLIOGRAFIA

1. Bomirska L. (2005), *Sports Involvement in a Changing Europe. Zweite Konferenz der European Association for Sociology of Sport (EASS) vom 27–30 Mai 2004 in Rzeszów/Lańcut, Polen*, "Sportwissenschaft. The German Journal of Sport Science", vol. 35, no. 4, pp. 464–467.
2. Cynarski W.J. (2001), *O. Weiß's 'Introduction to the Sociology of Sport'*, „International Review for the Sociology of Sport”, vol. 36, no. 1, pp. 102–105.
3. Cynarski W.J. (2003a), *Naukowe Sympozjum EASS w Rzeszowie*, „PNKF”, Uniwersytet Rzeszowski, t. 6, nr 3–4, s. 391–395.
4. Cynarski W.J. (2003b), *Europejska socjologia sportu w Kolonii i w Rzeszowie: Sympozjum EASS w Rzeszowie*, „Gazeta Uniwersytecka Pracowników i Studentów UR”, nr 9, s. 5.
5. Cynarski W.J. (2004), *Sympozjum EASS – „Sport i Turystyka w procesie integracji europejskiej”*, „Gazeta Uniwersytecka Pracowników i Studentów UR”, nr 5, s. 6.
6. Cynarski W.J. (2005a), *II Konferencja EASS – Wymagania sportu w zmieniającej się Europie, Rzeszów – Łańcut 27–30 V 2004*, „Polska i jej wschodni sąsiedzi. Studia Wschodnioznawcze”, University of Rzeszów, vol. 6, pp. 326–329.
7. Cynarski W.J. (2005b), *Physical Culture in the Holistic Perspective* [in:] J. Kosiewicz [ed.], *Sport, Culture and Society. In Honour of Professor Zbigniew Krawczyk*, AWF, Warszawa, pp. 196–204.
8. Cynarski W.J. (2008), *About the local, not only European sport – 4th EASS Conference in Münster*, w maszynopisie.
9. Cynarski W.J., Kosiewicz J., Obodyński K. [eds.] (2004), *Sport Involvement in a Changing Europe. Proceedings of the 2nd Conference of the EASS*, Rzeszów, May 27–30.
10. Cynarski W.J., Obodyński K. (2003), *Powstanie i działalność European Association for Sociology of Sport (EASS)*, „Przegląd Naukowy Kultury Fizycznej Uniwersytetu Rzeszowskiego”, vol. 6, no. 3–4, pp. 335–342.
11. Cynarski W.J., Obodyński K. (2004), *Modern sociology and sports philosophy in the face of socio-cultural issues of Far Eastern martial arts based on Polish and German papers from the years 1995–2001* [in:] Anders G., Mrazek J., Norden G., Weiss O. [eds.], *European Integration and Sport*, LIT, Münster, pp. 47–60.
12. Cynarski W.J., Obodyński K. (2007), *Three Conferences EASS: Vienna–Rzeszów–Jyväskylä*, „Physical Culture and Sport. Studies and Research”, vol. 1 (XLV), pp. 334–342.
13. Itkonen H., McEvoy E. [eds.] (2006), *The Changing Role of Public, Civic and Private Sectors in the Sport Culture*. 3rd EASS Conference, 2–5 July 2006, Jyväskylä, Finland. Abstract Book, Jyväskylä.
14. Kosiewicz J. (2008), *Socjologia sportu w Europie – perspektywa historyczna i badawcza*, „Idō – Ruch dla Kultury / Movement for Culture”, t. 8, s. 17–21.
15. Kosiewicz J., Obodyński K. [eds.] (2003), *Sport in the Mirror of the Values*, PTNKF, Rzeszów.
16. Lenartowicz M. (2001), *Powstanie Europejskiego Stowarzyszenia Socjologii Sportu (EASS)*, „Idō – Ruch dla Kultury / Movement for Culture”, 2001, vol. 2, pp. 303–304.
17. Obodyński K. (2000), *Zbigniew Krawczyk – wszechstronny humanista: mistrz słowa, wybitny teoretyk i nauczyciel profesorów*, „Rocznik Naukowy Idō – Ruch dla Kultury”, vol. 1, pp. 276–277.
18. Obodyński K., Cynarski W.J. (2000), *Profesor wycieczajny dr hab. Zbigniew Krawczyk*, „Przegląd Naukowy Instytutu Wychowania Fizycznego i Zdrowotnego WSP w Rzeszowie”, vol. 4, no. 1–2, pp. 5–6.
19. Obodyński K., Cynarski W.J. (2008), *Piąta Konferencja EASS*, „Wychowanie Fizyczne i Zdrowotne”, nr 7, s. 45–46.
20. *Statutes of the European Association for Sociology of Sport (EASS)*, windows\temp\EASS_Statutes_1402.doc (Vienna 2002).
21. www.eass2007.de.

Wszystkie zdjęcia pochodzą z kolekcji K. Obodyńskiego. / All photographs from the private collection of K. Obodyński.

Key words: sociology of sport, EASS, conferences

SUMMARY

European Association for Sociology of Sport (EASS) was founded by the representatives of the social sciences and sports sociologists from Central Europe in Vienna in 2001. There have already been five such scientific conferences. The author presents pictures, memories from the events as well as reflections and conclusions connected with them. He also emphasizes the role of the Polish sociologists of sport – Prof. A. Wohl and Prof. Z. Krawczyk, as the contribution of the European sport sociology was in the past underestimated.